

Osallisuus ja demokratia

Raija Rantanen

hallintojohtaja
p. 044 744 2933
raija.rantanen@suonenjoki.fi

SUONENJOKI
Suomen herkullisin kunta

Neljä keskustelutilaisuutta keväällä 2025

Tervetuloa keskustelemaan Suonenjoen ajankohtaisista asioista!

ke 26.2. Kuntatalous
alustajana kaupunginjohtaja Juha Piironen

ke 19.3. Osallisuus ja demokratia
alustajana hallintojohtaja Raija Rantanen

ke 16.4. Ympäristö ja ekologisuus
alustajana ilmastokoordinaattori Sanni Kalilainen, SavoGrow

ke 7.5. Hyvinvointi
alustajana hyvinvoinnin ja vapaa-ajan päällikkö Paula Paavilainen

**Yrityspuisto Futurian
auditoriossa klo 17 alkaen.
Auditorioon mahtuu
150 henkilöä.
Ennen tilaisuuden alkua
kahvitarjoilu aulassa!
Tervetuloa!**

SUONENJOKI
Suonenjoki 2040 -visiotyö

Keskustelusarjan teemat = Sitran megatrendit

**Kunnan
tehtävät**

Kunnat järjestävät koulutusta ja varhaiskasvatusta

1. Varhaiskasvatus
2. Esiopetus
3. Perusopetus vuosiluokilla 1–9
4. Erityisopetus
5. Aamu- tai iltapäivätoiminta
6. Esi- ja perusopetuksen koulukuljetukset
7. Lukiokoulutus
8. Ammatillinen koulutus
9. Kansalais- ja työväenopistot

Kunnat kehittävät lähiympäristöä ja asumista

1. Kunnallinen asuntotarjonta
2. Kunnallinen tonttitarjonta
3. Rakennusvalvonta eli rakentamisen lupa-asiat ja suunnittelu
4. Kaavoitus
5. Joukkoliikenne
6. Teiden ja katujen hoito
7. Kevyen liikenteen väylät ja ulkoilureitit
8. Viheralueet, ympäristön siisteys
9. Ympäristönsuojelu kuten ilmanlaatu, meluilmoitukset, kiinteistökohtainen jätevedenkäsittely
10. Jätehuolto
11. Vesihuolto
12. Energia- ja lämpöhuolto
13. terveysvalvonta
14. kunnalliset eläinlääkäripalvelut

Kunnat järjestävät kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluja

1. Kirjastot
2. Kulttuuripalvelut kuten teatteri, taidemuseo ja orkesterit
3. Taiteen perusopetus kuten musiikkiopistot, sirkus- ja teatterikoulut, kuvataidekoulut
4. Liikuntapalvelut kuten luontopolut, urheiluhallit, uimahallit
5. Nuorisopalvelut

Kunnilla on myös tärkeitä muita tehtäviä. Esimerkiksi

1. Paikallisen elinvoiman edistäminen
2. Työllisyys-, elinkeino- ja kotoutumispalvelut
3. Kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien lisääminen ja vaalien järjestäminen

Kunnilla on satoja tehtäviä. Suurin osa tehtävistä on määritelty laissa. Lisäksi kunnat voivat ottaa hoitaakseen erilaisia vapaaehtoisia tehtäviä.

Mitä demokratia tarkoittaa?

Demokratia (kreik. demos 'tavallinen kansa' ja kratos 'valta, hallita') eli kansanvalta on kansan valtaan perustuva valtiojärjestys.

Demokratian perusajatuksena on, että hallintovallan edustajat nousevat kansan joukosta ja että hallintovalta toteuttaa kansan tahtoa.

Lähde: Wikipedia

Miten kunta toimii?

Kuntien toimintaa ohjaa poliittinen päätöksenteko. Kunnan ylin päättävä elin on **valtuusto**, jonka jäsenet äänioikeutetut kuntalaiset valitsevat neljän vuoden välein järjestettävillä yleisillä ja yhtäläisillä kuntavaaleilla.

Valtuusto valitsee jäsenet **kunnanhallitukseen**, jonka tehtävänä on valmistella valtuuston päätökset ja panna ne täytäntöön.

Valtuusto valitsee myös **lautakunnat** (tai valiokunnat), jotka johtavat julkisten palveluiden tuottamista kunnassa. Niiden nimet ja toiminnan laajuus vaihtelevat kunnittain.

Kuntaorganisaatio; viranhaltijat ja henkilöstö

Suonenjoen kaupungin toimielimet

Kaupunginvaltuusto

27 valtuutettua

- Kaupunginhallitus
 - Henkilöstöjaos
 - Kasvun ja oppimisen lautakunta
 - Tekninen lautakunta
 - Tarkastuslautakunta
 - Keskusvaalilautakunta
-
- Vanhus- ja vammaisneuvosto
 - Nuorisovaltuusto

Mitä osallisuus on?

Osallisuus on

- kuulumista johonkin, yhteisöllisyyttä
- vaikuttamista ja osallistumista
- mukaan ottamista, demokratiaa
- mahdollisuutta osallistua päätöksentekoprosesseihin

Osallisuuden vastakäsitteitä ovat mm.
välinpitämättömyys, syrjäytyminen ja vieraantuminen

Osallisuuden kokemus

- Lisää hyvinvointia
- Edesauttaa hyviä väestösuhteita
- Luo turvallista arkea
- Parantaa paikallista elinvoimaa ja ilmapiiriä
- Vahvistaa luottamusta hallintoon
- On tärkeä osa demokratiaa

Kuntalaisen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet kunnan toimintaan

Taustoitusta kuntalaisten suoraan osallistumiseen ja vaikuttamiseen

Valtaosa pitää edustuksellista osallistumista tärkeänä

76 % pitää kuntavaaleissa äänestämistä tärkeimpänä keinona vaikuttaa kuntansa asioihin.

...mutta toisaalta

72 % pitää tärkeänä asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä lähialueensa kehittämisessä.

...ja ainoastaan

21 % on sitä mieltä, että kunnan päättäjät kuulevat kuntalaisten mielipiteitä.

21 % on sitä mieltä, että kunnassa päätettävissä asioista viestitään kuntalaisille riittävän ajoissa.

20 % on sitä mieltä, että kunta tarjoaa riittävästi tietoa kuntalaisten osallistumismahdollisuuksista kunnan palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen ja päätösten valmisteluun.

Kartoitetut osallistumis- ja vaikuttamistavat

Erilaisia vaikuttamistapoja

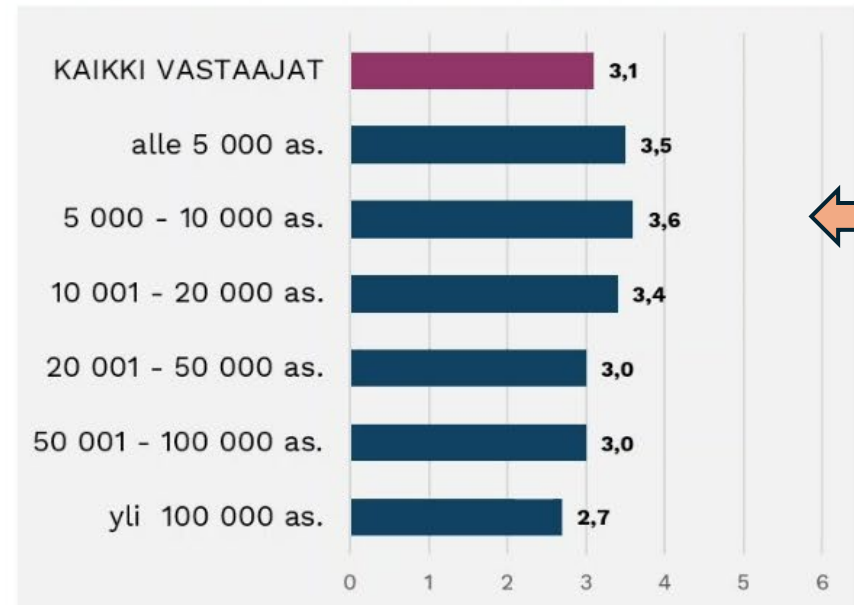
- Ottanut yhteyttä kunnan luottamushenkilöön.
- Ottanut yhteyttä kunnan viranhaltijaan.
- Tehnyt kuntalaisaloitteen.
- Tehnyt kunnallisvalituksen tai oikaisuvaatimuksen
- Allekirjoittanut vetoomuksen tai adressin.
- Kirjoittanut yleisönosastokirjoituksen tms. mielipidekirjoituksen
- Vastannut kunnan asiakas- tai käyttäjäkyselyyn.
- Antanut palautetta kunnan järjestämistä palveluista.
- Osallistunut kunnan järjestämään keskustelu- tai kuulemistilaisuuteen.
- Osallistunut kunnan järjestämään osallistuvaan budjetointiin ehdottamalla ja/tai äänestämällä jotain toimenpidettä.
- Osallistunut kunnan asukas-/asiakas- tai käyttäjäraatiin.
- Osallistunut päiväkodin, koulun tms. vanhempainiltaan tai vastaavaan.
- Osallistunut nuorisovaltuuston, vanhus- tai vammaisneuvoston toimintaan.
- Osallistunut kunnan-/kaupunginosan tai kylätoimintaan.
- Osallistunut jonkin yhdistyksen tai järjestön toimintaan.
- Osallistunut jonkin poliittisen puolueen tai järjestön toimintaan.
- Osallistunut lähiympäristön kehittämiseen talkootyön tms. kautta.

78 % vastanneista kuntalaisista on käyttänyt vähintään yhtä suoraa osallistumistapaa, 22 % ei yhtäkään tapaa

Kuntalaisten käyttämien osallistumistapojen määrä 2015-2024
(% vastanneista) (2015-2020: max 16 tapaa; 2024: max 17 tapaa)

Kuntalaisten käyttämien osallistumistapojen määrä keskimäärin eri kokoluokissa (max 17 tapaa)

- Ei ainuttakaan osallistumistapaa käyttäneiden osuus on kasvanut ja vähintään kuutta osallistumistapaa käyttäneiden määrä on laskenut edellisistä tutkimusvuosista 2015-2020.
- Alle 20 000 asukkaan kunnissa käytetään keskimääräistä useampaa osallistumistapaa, yli 20 000 asukkaan kunnissa keskimääräistä vähemmän. (min 2,7 ja max 3,6 tapaa).

Kuntalaisten arviot erilaisten suorien osallistumis- ja vaikuttamistapojen vaikuttavuudesta 2024.

Vastausten %-jakaumat (N=5138-6801). Arviot asteikolla 1-5; 1=erittäin huono, 5=erittäin hyvä vaikuttamistapa

Suorien osallistumistapojen luokittelu käytön yleisyyden ja vaikuttavuusarvion mukaan 2024

Osallistumistavat	Arvio vaikuttavuudesta - Keskiarvo asteikolla 1-5 alle 3,10	Arvio vaikuttavuudesta + Keskiarvo asteikolla 1-5 väh. 3,10
Käyttö - Käyttäjien osuus alle 20%	Luokka 1: Käyttö - ja vaikuttavuus - - Kuntalaisaloite - Kunnallisvalitus tai oikaisuvaatimus - Yleisönosasto- tai muu mielipidekirjoitus - Asukas-, asiakas- tai käyttäjäraati* - Osallistuva budjetointi*	Luokka 3: Käyttö - ja vaikuttavuus + - Vanhus- tai vammaisneuvostot, nuorisovaltuustot - Poliittinen puolue- tai järjestötoiminta - Yhteydenotto kunnan luottamushenkilöön
Käyttö + Käyttäjien osuus väh. 20%	Luokka 2: Käyttö + ja vaikuttavuus - - Asiakas- tai käyttäjäkyselyt - Vetoomus tai adressi - Palautteenanto kunnan palveluista - Keskustelu-/kuulemistilaisuudet	Luokka 4: Käyttö + ja vaikuttavuus + - Yhdistys- tai järjestötoiminta - Päiväkodin/koulun tms. vanhempainillat - Talkootyö tms. lähiympäristön kehittäminen - Yhteydenotto kunnan viranhaltijaan - Kunnanosa- tai kylätoiminta

* ko. osallistumistapaa käyttäneistä lähes/yli puolet pitää vaikuttavuutta hyvänä

Luottamus kuntapäättäjiin vakaata, mutta kaipaa vahvistamista

**On erittäin tärkeää, että
kuntapäättäjät viestivät
avoimesti päätöksistä ja
niiden perusteista, ja että
he kuuntelevat
kuntalaisia
päättöksenteon eri
vaiheissa.**

Marianne Pekola-Sjöblom
Tutkimuspäällikkö

KUNTA
LIITTO

Kokemuksellisen hyvinvoinnin kysely 2024, Pohjois-Savon hyvinvointialue

Leppävirta

LAPINLAHTI

KIURUVESI
LUOMU-SUOMEN PÄÄKAUPUNKI

RAUTAVAARA

PARAS LUONNOSTAAN

SUONENJOKI
Suomen herkullisin kunta

warkaus
ihan omanlainen

KEITELE

IISALMI

KUOPIO

VESANTO
#SYDÄNMAA

Toimiva
Tervo

SONKAJÄRVI

Vieremä

KAAVI

SIILINJÄRVI

Joroinen

RAUTALAMPI

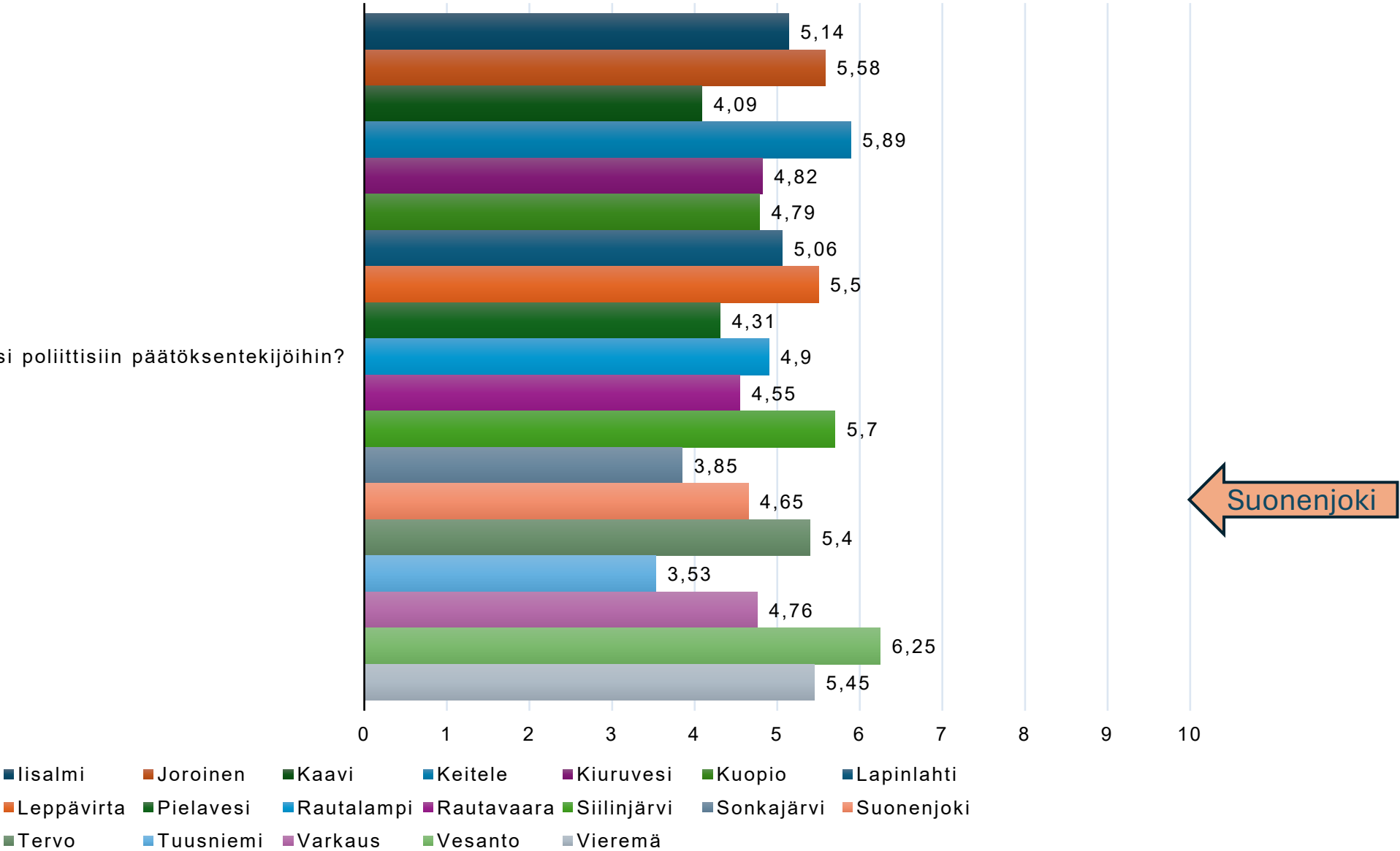
Pielavesi

Yhteensä 2675 vastaajaa, Suonenjoki 161 vastaajaa

Kuinka paljon luotat asuinseudullasi poliittisiin päätöksentekijöihin?

(skaala: 0 Ei lainkaan - 10 Erittäin paljon)

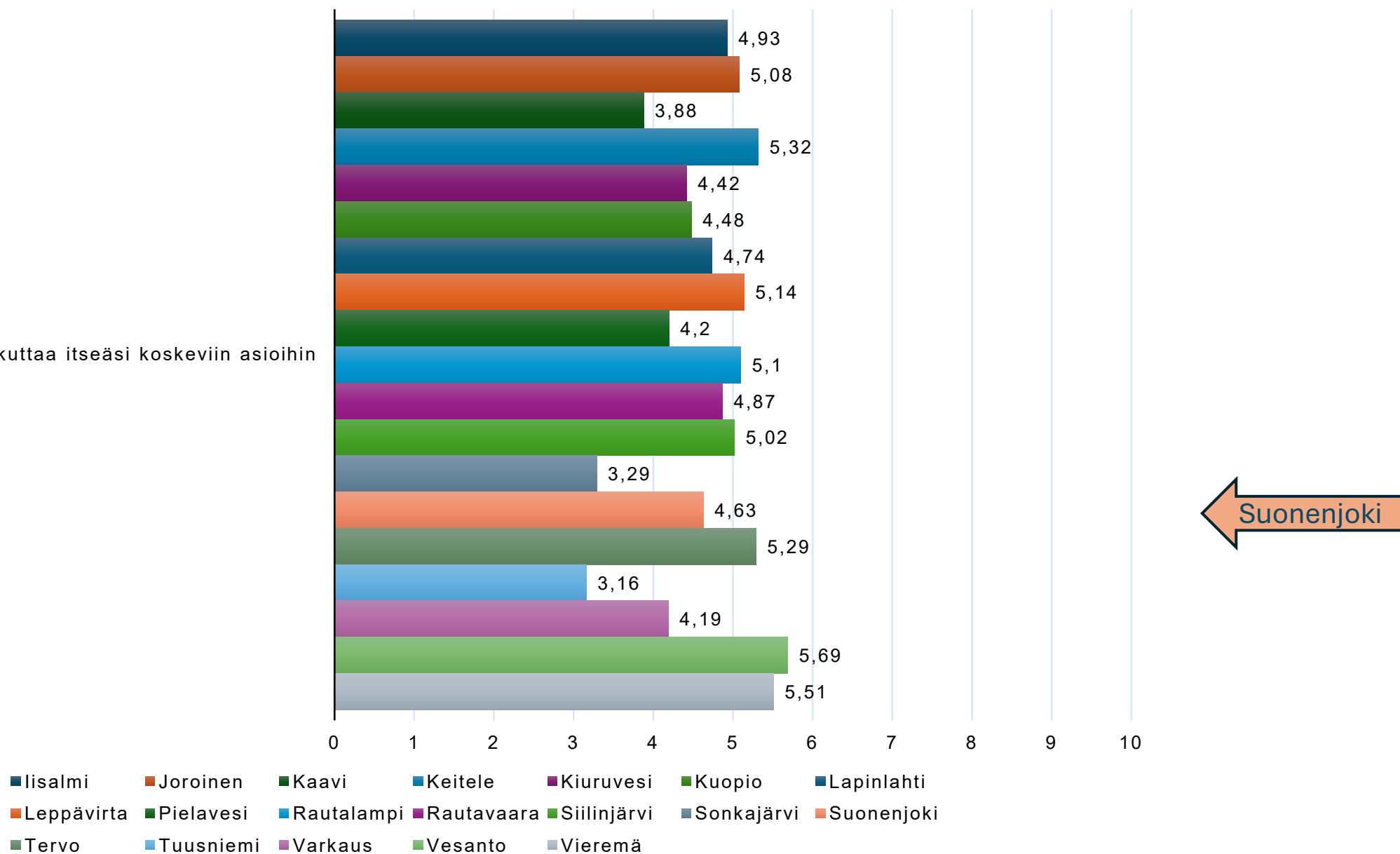
...luotat asuinseudullasi poliittisiin päätöksentekijöihin?

Kuinka paljon tunnet voivasi vaikuttaa itseäsi koskeviin asioihin asuinseudullasi?

(skaala: 0 Ei lainkaan - 10 Erittäin paljon)

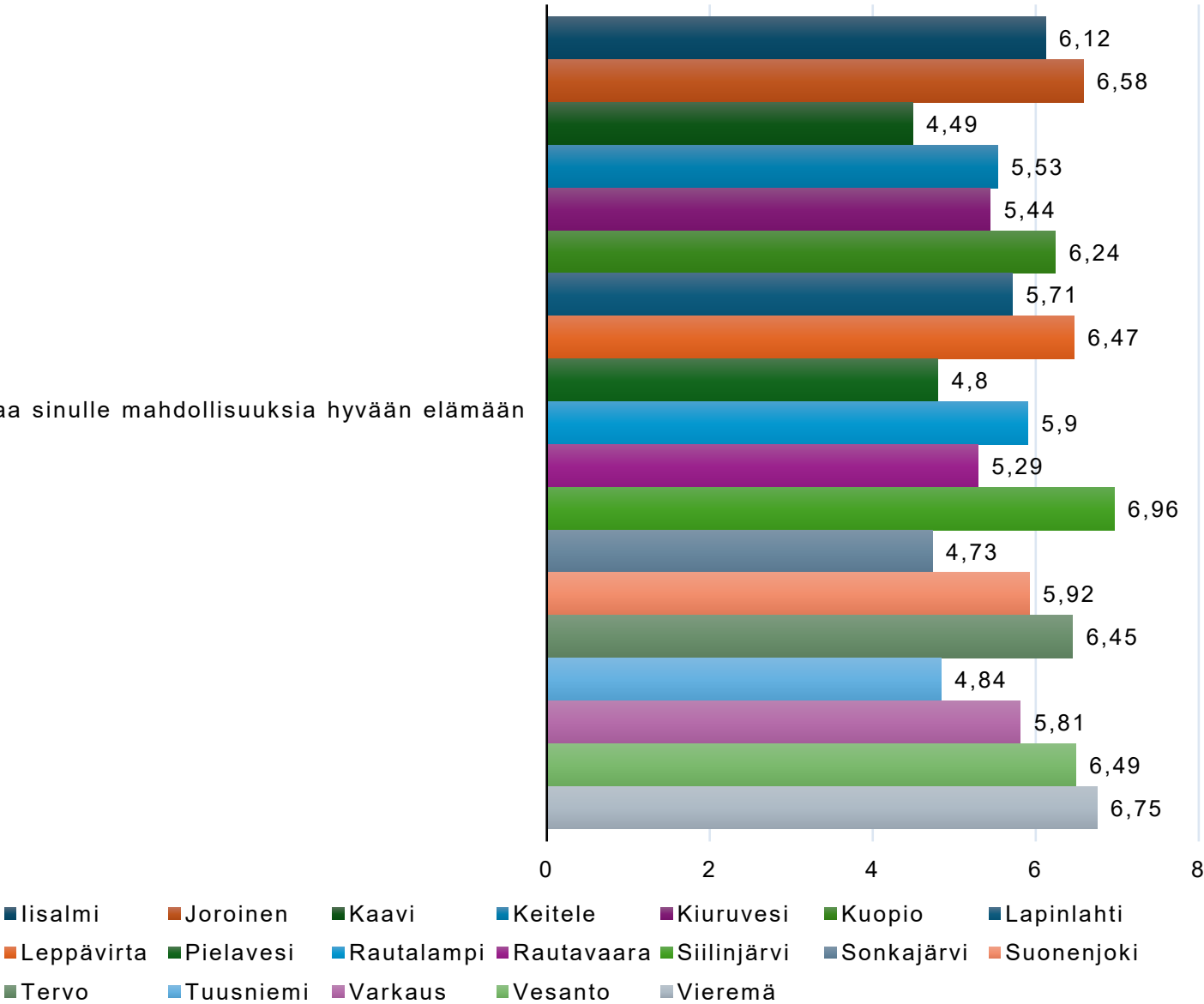
...tunnet voivasi vaikuttaa itseäsi koskeviin asioihin asuinseudullasi?

Kuinka paljon asuinseutusi tarjoaa sinulle mahdollisuuksia hyvään elämään tulevaisuudessa?

(skaala: 0 Ei lainkaan - 10 Erittäin paljon)

...asuinseutusi tarjoaa sinulle mahdollisuuksia hyvään elämään tulevaisuudessa?

Mielipiteet väittämistä

Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista väittämistä?

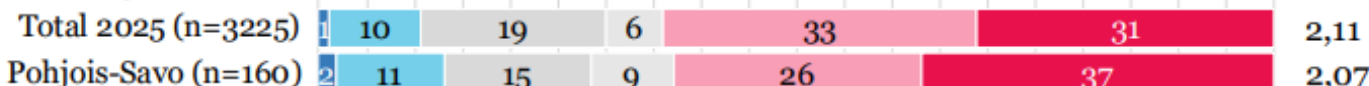
Pohjois-Savo

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 % ka.

Päätäjillä on innostavia visioita asuinkuntani tulevaisuudesta.

Päätäjillä on innostavia visioita hyvinvointialueeni tulevaisuudesta.

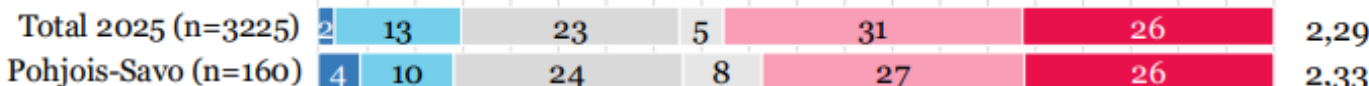
Päätöksenteossa huomioidaan riittävästi päätösten pitkän aikavälin vaikutuksia.

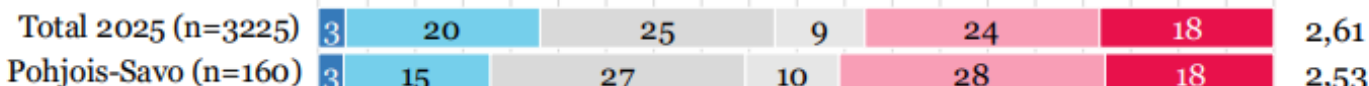
Voin osallistua riittävästi keskusteluun asuinkuntani tulevaisuudesta.

Voin vaikuttaa asuinkuntani tulevaisuuteen.

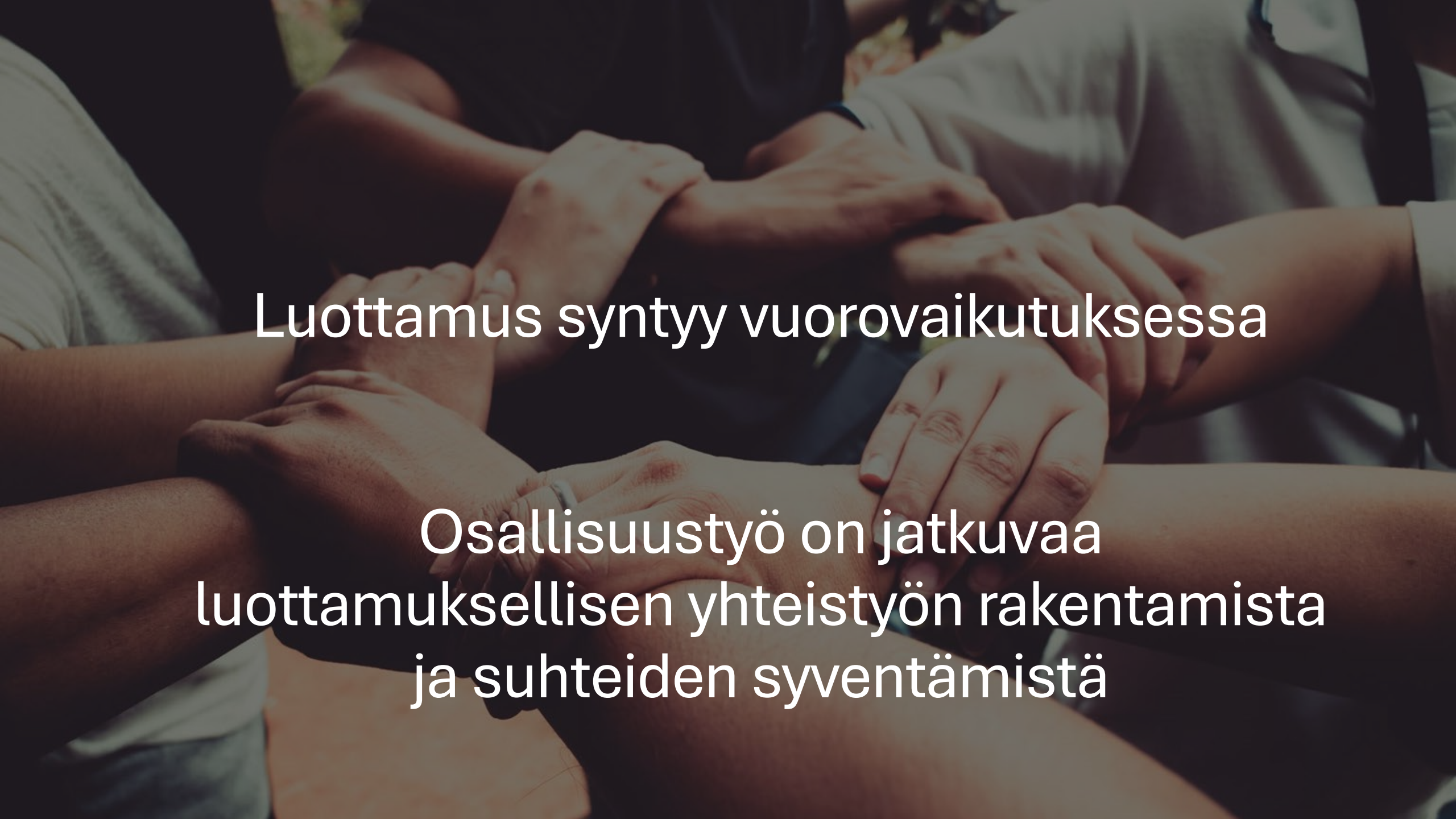

Tiedän, millä keinoilla voin vaikuttaa asuinkuntani tulevaisuuteen.

- Täysin samaa mieltä (5)
- Jokseenkin samaa mieltä (4)
- En samaa enkä eri mieltä (3)
- En osaa sanoa
- Jokseenkin eri mieltä (2)
- Täysin eri mieltä (1)

Kaikki vastaajat

Luottamus syntyy vuorovaikutuksessa

Osallisuustyö on jatkuvaa
luottamuksellisen yhteistyön rakentamista
ja suhteiden syventämistä

Mitä päättäjämme
pohtivat
näistä asioista?

Tervetuloa
valtuustoryhmien edustajat
vastaamaan muutamaa
kysymykseen!

Suonenjoen osallisuussuunnitelma pähkinäkuoressa:

1. **Tieto-osallisuus**: tiedotuskanavat, viestinnän esteettömyys, esityslistat ja pöytäkirjat, valmistelussa olevat kaava-aineistot, erilaiset kyselyt
2. **Suunnitelmaosallisuus**: kuntalaisaloite, järjestötapaamiset, osallistava budjetointi, palautekanavat, kaupunkisuunnittelun ja kaavoituksen osallistamisprosessi. Ennakkovaikutusten arviointi. Kuntalaisten ja päättäjien kohtaaminen.
3. **Päätöksenteko-osallisuus**: kaupunginvaltuusto ja muut toimielimet, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto, oppilaskuntatoiminta
4. **Toimintaosallisuus**: avustukset, yhdistykset, sähköiset palvelut

Haluamme osaltamme tiivistää myös **yrittysten ja järjestöjen** kanssa tehtävää yhteistyötä!

Enemmän yhdessä tekemistä
Enemmän ideointia ja kokeilua
Enemmän tapahtumia

- Enemmän koettavaa asukkaille
- Enemmän nähtävää matkailijoille
- Enemmän kassavirtaa alueen toimijoille
- Enemmän vetovoimaa ja pitovoimaa Suonenjoelle

Olemme kutsuneet ke 26.3. klo 17 yrittäjät ja järjestöt saman pöydän ääreen keskustelemaan löytyykö yhteistä tahtotilaa!

Neljä keskustelutilaisuutta keväällä 2025

Tervetuloa keskustelemaan Suonenjoen ajankohtaisista asioista!

ke 26.2. Kuntatalous
alustajana kaupunginjohtaja Juha Piironen

ke 19.3. Osallisuus ja demokratia
alustajana hallintojohtaja Raija Rantanen

ke 16.4. Ympäristö ja ekologisuus
alustajana ilmastokoordinaattori Sanni Kalilainen, SavoGrow

ke 7.5. Hyvinvointi
alustajana hyvinvoinnin ja vapaa-ajan päällikkö Paula Paavilainen

**Yrityspuisto Futurian
auditoriossa klo 17 alkaen.
Auditorioon mahtuu
150 henkilöä.
Ennen tilaisuuden alkua
kahvitarjoilu aulassa!
Tervetuloa!**

Keskustelusarjan hyödyntäminen

Tulemme hyödyntämään
tämän keskustelusarjan
aikana kerättyjä
mielipiteitä kaupungin
toiminnan
kehittämisessä, uuden
osallisuussuunnitelman
laadinnassa sekä
Suonenjoen **strategian**
aineistona

äänestäminen
yhteydenotto luottamushenkilöön
aloite vanhempainilta kylätoiminta
järjestötoiminta kuntalaisraati
yhteydenotto viranhaltijaan
vetoomus tai adressi palautteen antaminen
mielipidekirjoitus kyselyihin osallistuminen
keskustelutilaisuuksiin osallistuminen
palautelaatikko kunnallisvalitus ...

Aurinkoista kevättä mansikka- pääkaupunkiin!

Raija Rantanen

hallintojohtaja
p. 044 744 2933
raija.rantanen@suonenjoki.fi

Esimerkkejä osallisuusteoista SavoGrown kunnissa

Koonnut Sanna Kauvosaari, elinvoimapäällikkö,
Kehitysyhtiö SavoGrow

Rautalampi: Puntaroiva Kansalaispaneeli

Maaliskuussa 2024 yhteensä 1500 rautalampilaista sai satunnaisotannalla kirjeen

➤ **110 vastasi kutsuun > valittiin 25 henkeä paneeliin**

Paneelin tehtävänä: laatia suosituksia Rautalammin vuokra-asumisen kehittämiseen

<https://www.rautalampi.fi/elinvoima-ja-tyo/projektit/rautalammin-kansalaispaneeli/>

Suosituksat luovutettiin valtuustolle elokuussa 2024

Seuraavaksi tulossa:

- Kansalaispaneeli Vapaa-ajan palvelujen priorisointi huomioiden kiristynvä kuntatalous ja väestön ikääntyminen
- työntekijäpaneeli kunnan tulevaisuuden kannalta keskeisimmistä kehittämistarpeista (luovutetaan uudelle valtuustolle kuntastrategiatyön pohja-aineistoksi)

Vesanto: Kuntakorjaamo

Alkuperäinen ajatus: tarvitaan matalan kynnyksen ”purnauskanava” kunnan suuntaan, jotta itse julkinen keskustelu someryhmissä pysyisi paremmin positiivisena:

Purnauspurnukka > Purnausbotti > **Kuntakorjaamo**: <https://vesanto.fi/vesannon-kunta/osallistu-ja-vaikuta/kuntakorjaamo/>

Kunnan nettisivuilla interaktiivinen chattibotti, jota käyttämällä *Voit kertoa omat ajatuksesi, kehittämisideasi ja korjaustoiveesi Vesannon kehittämiseksi.*

Vastaukset ideoihin julkistetaan kunnan sivuilla (kaikkien nähtävillä, hieman tietysti palautteesta/kysymyksestä riippuen)

Nuorten kansainvälistyminen

- Kehittämisyhdistys Mansikan koordinoima työ **Nuorten kansainvälisyysvaihdoissa**; vaihdoissa mukana ollut nuoria alueeltamme yhteensä 56 henkilöä.
- Näissä parasta: **nuori itse aktiivisena toimijana ja prosessin omistajana**: hakemassa rahoitusta, suunnittelemassa vaihtojen sisältöä, osallistumassa vaihtoihin sekä raportoimassa.
- <https://mansikkary.fi/nuorille/kansainvalisyysta-nuorille/>

Mansikan Nuoriso-Leader -vaikuttajaryhmä

- Nuorilla rooli oman yhteisönsä ja alueensa kehityksessä sekä edellytyksiä kehittää itseään ja taitojaan kotiseudullaan; nuorten ääni kuuluviin alueellamme
- Vaikuttajaryhmä antaa Nuoriso-Leader -rahoituspäätökset, lausuntoja nuoria koskeviin hankehakemuksiin ja toteuttaa myös itse projekteja.
 - Aiempina vuosina vaikuttajaryhmän nuoret on toteuttanut yhdessä kv-vaihdon ja myös järjestänyt tapahtuman nuorilta nuorille Nuorten Foorumin muodossa

<https://mansikkary.fi/lue-hankkeista/nuoret-mukaan-kehittamishanke/nuorten-foorumit/>

